

T. T. G.

Nr. 2. Detsember 1928.

Väljaandja: Tartu Tiitlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud. Tegev toimetaja: E. Tillemann. Toimetuse liikmed: V. Burdukov, A. Grünverk, T. Linde, E. Põderon, V. Toadler. „T. T. G.“ ilmub 2 korda kuus, iga kuu 1. ja 15. päeval 12-ne lhk. ulatuses. Koostööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal.

Põhjala pojast, Paadua isamaalasest ja vabrikutöölisest.

Kes teist on lugenud juttu Põhjala pojast, August Maksimillian Mührbergist

Neile, kes ei ole lugenud, jutustan temast.

Ta elas Soomes Haake linnakeses. Soome oli ta emade-, Rootsi ta isade-maa. Ta oli juba noorelt tugev ja turjakas, julge ja vahva. Ei olnud imbruses seda mäge, mille järsked kallakud ei oleks ta joonistanud täis oma sujuvate suuskadega; ei olnud puud, mille ladvas ta ei oleks kiikunud. Ei saanud palli heitmises ega noole laskmises keegi ta vastu. Ta ujus kajakana, liipas noore varsana, ronis oravano. Seejuures oli ta vastupanematult alluv, oma vanemale, eriti emale; oli õiglaseim mänguseltsiline oma sõprade keskel. Vanemad kasvasid teda mõdukusele ja tugevale tööle.

Kord avatles tuulemadu temas kire mõtmatute kõrguste järele. Ja nagu loomusunnil haaras ta kinni veskitiivust ja kerkis lendu. Tõusnud tiibade keerringis kõrgeima punkti, kukkus ta sealt alla kivimäele ja murdis mõlemad käeluud. Üks tubli vanaeit pani ta käed pilbaste vohele, ja hoolsa ravitsemise järele sai poisike terveks.

Kui põhjala poeg tundis oma käsivarsis jälle endist jõudu, tahtis ta oma rammu pühendada võistluseks vabaduse, õiguse ja inimsuse eest. Ta emade- ja isade-maa oli juba vaba, kuid oli veel palju maid, kus valitses julm vägivald ja võõraste võim. Ja Põhjala poeg läks laia maailma võitlema õnnetute ja rõhutute eest. Ta tõusis lihtsõdurist tuhandete käskijaks, saavutas au ja kuulsuse, omandas lugemata hulga autanti. Kuid ta ei olnud mitte au ja kuulsuse ega autähtede jahil, vaid võitles õiguse, vabaduse ja inimsuse eest. Kui ta oli võidelnud seitse aastat Kreeka vabadussõjas ja õnnetu, rõhutatud riik vabanes Türgi häbitava ikke alt, taheti võõrale kangelasele anda suurt autasu, kuid Põhjala poeg oli kadunud. Ta oli juba teisel võitlemas vahvate ridades või elas vaikselts varjus kas Soomes, Rootsis või mujal, puhu aega isegi Lääne-India saartel. Kulupeaga vanakesena veetis ta oma viimased elupäevad oma kodukohas ja heitis puhkama Soomemaa põue. Oleks tal juhuse olnud võidelda oma emade-maa eest, oleks taast saanud Soome Garibaldi. Kuid Soome ja Rootsi loevad ta kõigi aegade suurimate kangelaste hulka ja ta elulugu vestetakse lastele ja lastelastele kui õiljat muinasjuttu.

+ +

Kes teist on lugenud itaalia kirjaniku D'Amicis'i jutukest väikesest Paadua isamaalasest

Neile, kes ei ole lugenud, jutustan seda ka.

Ta vanemad, vaesed talupojad Paadua ümbrusest, olid müüinud ta tihkesaastaselts ühele rändtsirkuse direktorile. Kaks aastat veeti teda mööda Prantsusemaad ja Hispaaniat ja õpetati teda nälja ja piitsa abil tegema kõiksugu vigureid. Itaalia konsul Barcelonas, kellele ta kõneles oma

väljakonnatamata elust, halastas lõppeks ta peale ja lunastas talle laevapileti Itaaliasse, näbalais, kõhn ja haige, pelglik nagu metsloom, hiilis ta aralt laevaruumes ja vahtis umbusklikult kaasreisijaid; kõigi küsitamiste peale ei vastanud ta sõnagi. Lõppeks päästsid siiski kolm näilikult sõbralikku prantslast ja keelepaeid, ja ta jutustas neile vigases veneetsia, prantsuse ja hispaania segakeeles oma armetust saatusest. Varesi teadis sellest terve reisijaskond. Ja hulk väikesi rahasid koguti poisikeselt, kes need laskis sõnalousumata tasku, ainult tänutundes vähe naeratades. Siis puges ta oma asemele ja arutles, mis teha selle rahaga: köht oli tühi, riided näbalais, pikk teekond veel ees, kuni jõuab koju. Korruga kuulis ta kolme reisijat, kes taile oli kinkinud raha, kõnelevat ta isamaast - Itaaliast. Poiss jäi kuulatama.

„Itaallased on petised ja röövliid,“ ütles üks. „Itaallased on harimata rahvas, mustad ja kasimatud,“ lisas teine juure. „Itaallased on var...“ hõikas kolmas, tahtes ütelda „vargad“. Kuid ta ei saanud lõpetada sõna, sest äkki tabas kogu seliskonda vask- ja hõberahade laeng. Kui jutuaajad tõstsid päid, et vaadata ringi, siis said nad uue laengu vastu nägusid. Väike poidualane oli üles hüpanud oma asemelt ja karjus metslikult, säätendab silmi: „Ma ei taha neilt andi, kes teotavad mu isamaad!“

+ + +

Ja lõppeks, kas teie olete lugenud meie noorsoo-kirjaniku J. Partjõe jutukest „Kõik ühe, üks kõige eest!“

Neile, kes ei ole lugenud, jutustan sellestki.

Keegi vabrikutöölise oli juba pikemat aega haige. Ta väike poeg Juhhan läks ühel öhtul isa voodi ette ja päris järele, kuid perekond nüüd saavat elada, sest isa ei teeni ju midagi. Siis seletas talle isa, et ta saavat abi haigekassast, mitte ainult selles ulatuses, mis ta ise sinna sisse maksnud, vaid ka teiste töölise maksusummadest, kuna kõik ei haigüstu ju korraga...:

Siis päris väike Juhhan, et kust need abi saavad, kes vanaduses või muidu ei jõua enam teenida. Ning isa seletas pojale pajukikassast, mille on asutanud riik ja töödandjad neile, kes on kulutanud oma elujõu ühiskonna ja ettevõtja tööks.

Veel seletas isa kindlustuskassadest, kuhu kassaliikmed maksavad vähesed summad, et aidata vastastikku teineteist õnnetuse ja vanaduse puhul.

Ja väike Juhhan läks rahul oiles kõrvale ja mõtles tiikk aega selle peale, et kui hea on see, et inimesed aitavad õnnetuse ja vanaduse puhul teineteist.

+ + +

Eile öhtul mõtlesin minagi tiikk aega Põhjala pojast, Poadua isamaalasest ja õnnetust vabrikutöölisesest, kui olin lugenud neid tuntud lugusid veel kord oma aatevennalt saadud raamatust, mille silne post mulle kingituseks oli toonud.

Õigus, vabadus, inimsus, isamaa-armastus, ühiskondlik ja vastastikune toetus õnnetuse ja vanaduse juhtumisel - kõigi nende inimsoo õilsuste seeria libises kindelindina mööda mu silmadest.

Põhjala poeg ei arvanud teisiti võivat tarvitada oma terveksaanud käsivarsi kui võideldes õnnetute ja rõhutute eest!...

Väike poidualane, kellele ei olnud annud isamaa mitte midagi, kelle vanemad olid ta enda isegi müüinud võõrsile kui lambatalle, viskas näkku neile, kes ta isamaad teotasid, tänumeelega vastuvõetud veeringud, mis talle olid terve varandus pärast seda, kui ta ei olnud saanud suhu kahe aasta kestel peaaegu midagi peale kuivanud koorukete ja vee kui ta kordant kaasaantud riideräbalais ei julgenud astuda inimeste silme ette.

Ja lõppeks see suur sõna - ühiskondliku korra peamõte: „Kõik ühe, üks kõigi eest!“

Aug. Haud.

M i s o n i l u s .

Ilus on tõusev keevadine päike, kui tema esimesed kiired nagu väl-
gud tasa läbi metsahämäruse noolivad ja mägede tipud teada nagu kauaoo-
datud hiilgavat peigu sügavas punas vaikselt tervitavad.

- Ilus on pilvete selges öhtutaevas, kui ta loojeneva päikese viimase
tulise lahkumissuudluse all veel kord purpurpunaselt õhetama lööb.

- Ilus on maa, kui ta õhtul unele lähed, hämarik oma tasase ehaval-
gusega talle puhkepaiga kätte juhatab, et siis öövarjus segamatult koi-
dule, oma ihaldatud peule vastu rutata ja kuldsed voodi-eesriided te-
ma üle mägedelt alla ripuvad. - Ilus on vaikne vesi, mille selgesse ja
puhtasse rüppe taevas on välja puistanud omad kuldsed tähed.

Kõige ilusam aeg on hing inimeses, kes oma täie silmavaate juhib
tühja kustunud silma, oma täiele rinnale surub tühja rinna, täie käe
paneb tühja kätte ja jalule aitab saatuse löökide all nõrkeva õnnetu,
kelle valuliselt tõmblevatel huultel hõljub härdus; härdus aeg saab
tänuks, tänu saab sõnatuks vaikimiseks ja vaikimine muutub palveks si-
gavamas südame nurgas.

V. Lomp.

K i n o j a t e a a t e r .

Kunni 19-nda sajandi lõpuni oli ainult üks vahend stseene ja synd-
muste arenemise elavate, liikuvate inimestena pakkuda publikule, kok-
kukogunenud inimalgale vaadata - see oli teater, mis ainsa vahendi-
na oli valitsenud juba ligi paartuhat aastat. Ja kõik, kes tahtsid
näha sellast vaatamängu, ruttasid teatrisse, mille ruumid seetõttu
pea alati olid täidet arurikka publikuga. Kuid käesoleva sajandi
alul ilmus teatrilis vägev võistleja kino näol. Nüüd on see võistlus
võtnud teravama kuju ja teater on sunnit taganema kino eest.

Sääl ta on - pimedas ruumis, valge lõuend või lihtsalt tykike val-
get, siletat myyri.... Ja mystiliselt, nägematust valgusallikast hoo-
vab lõuendile halli või värvilist elu....

Inimesed, linnad ja kylad, minevik, olevik ja koguni tulevik, luu-
lekujutused ning nõnda nimetatud tõelised, võrratud saatused ning nae-
väärsused, syngemad ja õilsaimad kired, kangelasteod ning roimad,
mikroobid veetilgas ja möllavas ookeanis - sellane on kino maailm. Ja
meie kujutusvõimele lisatakse yliloomulikku kiirust juure; me näeme
vaid mehaanilist piltide seeriat kui ärakirja elunähtusist.

Kui aeg saalis on läind kjälle valgeks, siis näeme, et kõik see
hall või värvirikas elu pole jätnud lõuendile vähematki jälge....

Kino on vallutanud kogu maailma; tema lint on mõistetav kõigile, ta
toob kiiresti maailma miniatüüris silme ette, ta on saand oma arenemis-
ses kõikoõimsaks - kiireks, siduvaks. Sellest hoolimata on kino kui
fotograafia maalikunsti kõrval, kõik on nii yhetooniline, suuremate
muutusteta.

Masinlik muusika erineb oma mõjult suuresti harilikust muusikast.
On kindel tõsiasi, et film ei või eksisteerida yksi. „Vaikiv film” on
„surnud film”; film muusikata on väsitav, ta on võimatu pikemaks ajaks,
eriti kogu õhtuks. Kuid kino halvule kylgedele vaatamata, on ta suur
edu rahva hulgas aiva imesteldav. Tõesti, milline haruldane tõmbejõud
on liikaval valguspildil!

Teatrite saalid haigutavad tyhjusest, kuna samal ajal kinode uste
taga seisavad pikad ootajate read. Seda nähtust katsutakse seletada
maailmasõja järelekaajana; rahva meeli on tumestand ja kivistand maailma-
sõja jälelõd syndmused ning seepärast ihatakse nüüd kergemat ja rõõmsa-
mat meelelahutust. Osalt võib see olla õlae, kuid tõsiasi on, et rahva
maitse on langend kohutavalt. Jgasugused kabareetykid, mis sisaldavad
oma pikantsusega rikkalikku materjali loomainsinktide äratamiseks, on
eelistetavamad, kuna aeg tõesti kunstipärased ja sygavad draamad vöe-
takse vastu ykskõiksusega. Tõelist kunstitudjat ja sellest arusaajat
publikut on meil vähe.

Teatrid on katsunud pakkuda seni paremat, mis nende võimuses. Selle tagajärg on teatrite äärmine majanduslik kitsikus. Samal ajal aga kasvavad kino-harrastajate hulgad. Ajalehtede veerge ehivad tollipikuste tähtedega triikit kuulutused, tehakse tänavreklaami jne. See näitab, et kinod ei kiratse majandusliku kitsikuse all, nad on elu- ja töötamisvõimelised. Ja ometi on kino ja teatri hinnad praegu võrdsed.

Sellased asjaolud on tingit, nagu mainisin juba eelpool, publiku maitsest. Inimesed mehaniseeruvad, muutuvad masinaiks, neid ei huvita sügavad ja tõsised asjad; andutakse kergele ja erutavaile lõbudele, labastetakse seega oma maitset ja kunstimeelsust. Kino ongi kooliks, kus valmistatakse inimesi kriminaalsele tegudelle, kergele armatsemisele ja lõbutsemisele, maitsetule yksteise kolkkimisele või solgi pähekallamisele.

Muide on leegioni rämpsfilme hulgas ka väärtuslikke filme. Ei saa salata geograafiliste, etnograafiliste, bioloogiliste jne. filmidesuurt väärtust näitlikel ja populaarteaduslikel õppetundidel koolis.

Teaduslikud filmid pakuvad lihtsale inimesele, kes loeb vähe raamatuid ja ajalehti võimaluse tutvuda igasuguste maailma ja looduse nähtustega, pilku heita looduse lõpmata salatuste riiki, näha võõraid rahvatooge, maid jõgesid, järvi, tutvuda oleviku tähtsate leidustega ja tehnika saavutistega. Vaatamata neile kino positiivsele külgedele võime teha kino yle kibeda kokkuvõtte - lyhidalt: kino oma praeguses seisukorras on kõlbliselt alaväärtuslik lõbustuskoht, tema mõju yldisele moraalile on negatiivne, ta madaldab ja tumestab massi vaimlikku tasapinda. Seepärast oleks rahva hariduslikust kui ka kasvatuslikust seisukohast otse nõuetav hoiatada inimesi kinoskäimise eest.

Kuna kino on elektri ja tehnika ajajärgu saavutis ning ta arenemiskäigus pole olnud erilisi silmapaistvaid muutatusi, ulatab teatri ajalugu õige kaugele minevikku. Teater on käinud pika tee oma algusest kunni tänini. Ta on arenenud aegamööda sellaseks, milline ta on praegu, ja keegi ei või öelda, et see arenemine on jõudnud juba kõrgeimale astmelle. Teater areneb yha edasi; ikka leitakse uusi täiendusi ja lisandusi. Teatri tekkimise ajal olid dekoratsioonid äärmiselt primitiivsed ja veel kaua ei pandud rõhku dekoratiivsele küljele. Kuid meie ajal näib, nagu hakatakse viimasele rõhku panema enam kui kunsti sisulisele küljele. Sel põhjusel hakkab muutuma teater juba mingiks toalettide näituseks; sisuline külj jääb nagu hoopis varju. Kui sellane arenemine edasi läheb samas tempos, siis ei ole teater enam kunstitempel, vaid mingi äriettevõte, mille häätähtsuseks on massi kokkutõmbamine.

Teater ja kino erinevad väga oma iseloomult ja laadilt. Esimeses kuuleme näitlejate kõnet, näeme nende liikutusi, kuna teises näeme vaid näitlejate tegevust; etendetava tyki sisu selgituseks antakse ka vastav tekst, kuid see on katkendiline; vaataja peab lugema näitleja miimikast ta mõtteid ja tundeid. Teatris kandub publiku elevus edasi näitelavale ja see ei avalda näitlejaisse väikest mõju. Kontakt publiku ja looja vahel pole kusagil nii yhtlane kui teatris. Lava ja saali vastastikune sugestioon ongi, mis teeb näiteõhtust kunstiohtu.

Teatris võib vaataja pöörata tähelepanu etenduse detailele, ta võib viibida mõne aja nende juures ja siis soovi järele minna tagasi lavasyndmuste juure, vastandina filmile, mis talle syndmusi, mis ta nägema peab, vägisi toob silme ette ja talle kirjutab sel kombel ette, millele ta peab pöörama oma tähelepanu.

Draamakirjanik kõneleb publikuga ja tahab mõjuda viimasesse sõnabil, filmilooja on aga mõtelnud pildes ja räägib meiega pildi läbi. Siis, peale seda kui oleme säädnud oma meeled sõnalava kunstivormi kohaselt, sunnitakse meid uuesti endia ymber kujundama. Inimesed, kellede saatustist oleme hakand osa võtma, kaovad, annavad jälle aset kehatule massile. Jälle tempo vahetus, jälle pildi viirastuslik keeletus. Ja seepärast uuesti tagasi sõnalava reaalmailma!

Teatris on kahekordne element, mida meelestame: draama ja selle ettekanne. Need on peaaegu ripumatud teineteisest, ikka kaksiklusena. Näidend on näidend enese ette, mida tõlgitsevad näitlejad ja näitejuht. Meil on aga võimalus kontrollida, kas nad mängivad õigesti või ebaõi-

gesti, sest meie kuuleme teksti, kirjaniku sõnu ja võime otsustada selle järele, kas kujutus on mõttepärane.

Kinos on aga teisiti. Meie ei saa kujutluse taga meeletada kirjanikuslikku teost ja otsustada selle üle rippumatult juhuslikust ettekandest. Publikul pole filmis kontrollimise võimalusi, kas näitejuht ja näitlejad on kujutanud teost hästi või halvasti, sest ta ei saa näha üldse algupärandit. Kujutus on imend kirjaniku teose endasse, seda pole üldse olemas filmis. Mis me näeme, on ainult näitlejate, lavastajate ja pildistajate teos.

Ka teatris improviseeriti alul ja mängiti hää õnne pääle mõne väga üldistes joontes antud aine põhjal. Gommedid dell'arte oligi teatri ürgvorm. Näitlejad ja näitejuht olid olemas juba ammu; enne kui tuli kirjanik. See oli tähtis ajajärk teatri arenemises, kui kujutlused andsid kindla vormilise kunstiteose enne määrat idee teenistusse. Kuid hiljem tekkis nõudmine luuletaja-kirjaniku järele.

Tänase teatri kriis põhjeneb sellel, et praegune näitelava enam ei suuda võtta massi. Sel on oma sügavad ühiskondlikud põhjused. Nyüäne teater juurneb 18. sajandi kodanlikust kultuurist, selles ei ole suutnud muuta midagi naturalistlik vool. Teater seisab tänini individuaalselt tähe all, nagu kogu kodanlik kultuur. Ta käsitab individuaalprobleeme, mil pole massidele mingit kõlapinda. Kuid nyüäne kodanik ei suuda enam yläal pidada teatrit. Ta on seks majanduslikult proletariiserund, vaimlikult lubjastund. Tänase näitelava traagika peitub selles, et ta massidele määrat osutisena pöördub mõeldavate masside poole, keda tööpoolest enam polegi. Kui publiku maitse areneb edasi praeguses suunas, siis võime julgesti nentida, et teatril kui tõsisel kunstitemplil on varsti lõpp. Kuid seda ei tohi sündida italgil. Teatril on ikkagi suur tähtsus; ta on tähtis tegur kultuuri arenemiskäigus, rahvahariduslikus mõttes ja ka maitse arendajana. Publik ei tohiks suhtuda nii lohulit ja ükskõikselt teatril; see näitab, kui võrd vähe on rahval kunstilisest teatrilist tundemeelk, kui võrd vähe hooldatakse vaimliku arengu eest.

Kokkuvõttes yläalmainit mõtteid ja fakte jääb vaid soovida, et kino kui kahjulik element tuleks kõrvaldada täielikult; on see soov aga teostatav ja läbiviidav, on midugi teadmatu; selle asemele peaks astuma teater sellasena, nagu meie ikkame näha teda: tõsise ja väärtusliku kunstitemplina.

A. Kleemann.

Prantsuse-õhtu.

Prantsuse-õhtu, mille korraldas Kirjandusring 3 nov. 1928a., kujunes õige huvitavaks. Osavõtjaid oli kaunis palju, ning innukalt kuulati referaate ja deklamatsioone.

Õhtu avas hra dir. J. Hoos, tähendades muuseas, et Kirjandusringil on kavatsus korraldada tulevikus ka teisi kirjandus-õhtuid. Prantsuse-õhtu on seepärast asendatud esikohale, et prantsuse kirjandus seisab maailmakirjanduses tähtsamal kohal. Lõppeks tervitab hra direktor koosolijate nimel professoreid - hrased Haerouf'i ja Villecourt'i.

Hra direktori avakõnnele järgnes õp. hra mag. Joh. Aabik'u-referaat: „Prantsuse kirjanduse laad ja seisukoht maailma-kirjanduses.“ Hra referent andis kujuka pildi prantsuse-kirjandusest, toonitades muuseas, et prantsuse vaimule on omane selgus, peenemaitseelus ning ematsioonalsus.

Prantsuse kirjandust võib jagada kolme suurde ajajärku: 1) keskaja prantsuse kirjandus (1000 - 1400), kus oli domineerivaks luuleks rüütli-luule; 2) renessaansi-aegne prantsuse kirjandus (1400 - 1600), millisel ajajärgul esineb prantsuse kirjanduses ka teaduslik element; 3) ajajärk, mis ulatub 1600 a. kuni praeguseajani. See jaguneb mitmesse ossa. 1600-1700a. on prantsuse klassikute aeg; 1700 - 1800a. on prantsuse kirjanduse filosoofiline sajand; 1800a. kuni praeguseajani jaguneb kolme kirjanduslikku voolu: 1) romantism - sai ääristust prantsusmaal; 2) realism - algas igalpool peaaegu ühel ajal ja 3) uusromantism - algas iseseisvalt Prantsusmaal ning levis üle kogu maailma.

Igal ajajärgul on olnud prantsuse kirjandus esimesel kohal, võrreldes teiste maade kirjandusega; ent ka praegu, mil on kirjanduses ülemineku-aeg, seisab ta esimeste hulgas.

Siis deklameeris prantsuse keeles IV-c kl. õpil. A. Montag V. Hugo „Napoleon II“, mille tõlkis hra J. Aavik cesti keelde. Pääle selle esines hra prof. Hudrauf oma prantsusekeelse kõnega. Hra J. Aavik tõlkis kõne järgmiselt: Prantslastel on olemas ütetus: „Igal inimesel on kaks isamaad: üks tema oma ning teine — Prantsusmaa.“ Hra Hudrauf ütleb, et need õpilased on teinud hästi, kes õpivad prantsuse keelt, sest sellega asuvad nad ühendusesse teise isamaaga. Soovib, et meie kõik saaksime näha Pariisi, Prantsusmaa keskpunkti, või vähemalt hingata ta atmosfääri. Kuid ta ei taha, et meie, omandades prantsuse keele ning nähes Prantsusmaad, unustaksime oma isamaa. Meie võime teda pidada ainult teiseks isamaaks.”

Pääle kõne deklameeris IV-c kl. õpil. L. Pekk Jean Richepin'i „Le Bohémien.“ Sellegi tõlkis hra. Joh. Aavik, millele järgnes duett — prantsuskeelne tekst tuntud viisil: „Kas tunned mood...“ —, ette kantud III-c kl. õpilastelt E. Sulélt ja E. Opmann'ilt. Huvitavaks tegid prantsuse-õhtu filmpildid Pariisist, mida näitas hra prof. Villecourt.

Lõppeks tänas kirjandusringi juhataja K. Tanilou lugupeetud külalisi, ning õpilased lahkusid lõbusas meeleolus, viies kaasa parimaid muljeid Prantsusmaast ja prantsuse kirjandusest. M. Kimmel.

=====
T o n d i d.
 =====

Pilvi tormab, pilvi keerleb Nägematult helgib kuu, Valguskumas helbeid tiirleb, Tume taevas, tume õõ. Sõidan, sõidan... tühi väli. Kellukene: till-till-talli! Oudne, oudne... Pole nali Tundmatumal lagedal „Het, los' käia!“ — „Kui saaks mahti! Härre, raske hobustel!	bb	Jõudu ringlemiseks vähe, Kellukene vaiki jäänd, Sõiduk seisab... „Mis seal näha?“ „Kesse teab kas hunt või känd!“ Maru mõirgab, maru nutab, Hobusedki norskavad... Näe, kuid eemale ta ruttab, Silmad aina põlevad. Hobused nüüd jooksu sattund, Kellukene: till-till-talli!
Sajab, ei saa silmi lahti Umbsel teel ja tuisusel, Lõõ või maha, teed ei ole, Eksinud... Mis teha külli! Väljal tont meid veab kole, Keeriteleb kõrval mul. Vaat' enne, kuid lööb ta tralli, Puhub, uhub näole, Tõukab orgu kukerpalli Perukslänud hobuse. Olematuks verstaks moondund Tolgendamas silmis teel, Läikvaks sädemeks ju koondund Kaob kaugusesse eel.”		Näen: vaimud salka mattund Valendaval lagedal. Tukat näotumat tontil Kiirtemängu tuhmis loos Keerlemas on igat kanti Nagu lehti porikuus. Palju neid! Mis teid nad tõtvadr Miks nii kurvalt laulavad? Kas ehk kodukäijad matvad? Nõidu paari panevad?
Pilvi tormab, pilvi keerleb, Nägematult helgib kuu, Valguskumas helbeid tiirleb, Tume taevas, tume õõ. Tormab tonté süleleina Mõõtmatuses kõrguses. Uluna ja oietega Südan rinnus voevates.		Pilvi tormab, pilvi keerleb, Nägematult helgib kuu, Valguskumas helbeid tiirleb, Tume taevas, tume õõ. Tormab tonté süleleina Mõõtmatuses kõrguses. Uluna ja oietega Südan rinnus voevates.

A.S. Puškini järelle A.R.

=====
E t t e t e l l i m i s i
 =====

„T. T. C.“ 5-da numbri jaoks võetakse vastu 20. detsembrini, 4-da numbri jaoks 20. detsembrini. Nr. 3 ilmub 15. detsembril s. a., Nr. 4. koostöö alguseks jaanuaris 1929 a. „T. T. C.“ toimetis.

A. H. Tammsaare Juuditi kuju arutamine V-g klassis.

Juuditi kuju, ainuke sellelaadiline eesti kirjanduses, tõi kaasa palju elevust meie arutlusesse. Midagi liikus ja lainetas õhus, tulid uued tõusud ja möönad, mis alati olnud, ent siiski sünnivad alati uutena. Seda elevust ja elamusi, mis meil oli Juuditi puhul, on täiesti võimata sõnastada. Kui peame sulgema oma elamused sõna raudsesse raami, siis saavad neist hoopis uued tunded. Nii siis, neist ylemtoonidest, mis meis seekord helisesid, ei taha ma kirjutada, vaid püüan jälgida üldist mõttekäiku ja vaidluse sisemist loogikat. Püüan anda seega väikese ylevaate poolte vaieldusist Juuditi kuju puhul V-a klassis.

Juuditi puhul oli yllatav, et tema vastu oli valdav enamus klassist, kaitsesid vaid mõned üksikud. Vana traditstooni põhjal antakse süüdistajaile esimesena sõna. Kirglikud vastased tõusevad Juuditi vastu. Nad mainivad julmi süüdistusi, mida on yles tõstet inimese liitati veel naise vastu. Teda süüdistetakse lapse surmas, mehe ja Olevernese tapmises. Pääle nende kõige tähtsamate süüdistuste, mainitakse veel palju vähemaid, nagu silmakirjalikkus, auahnus, halastamatus, alatus, julmus ja muud.

Esimesena süüdistetakse Juuditiit kaudses lapsetapmises. Juudit on syd ametu ja haistamatu, nagu oleks temas surnud ema, vastasel korral oleks surev laps ometi liigutanud tema sydant. Teisest kyljest püütakse jälle kaitsia Juuditiit. Jehoova ilmutusel pidi Juudit ilmuma Olevernese palge ette. Selleks pidi ta tegema enda ilusaks, pidi tegema oma ihu lõhnavaks lilleks, sest muidu poleks olnud mingit kasu. Juudit ise lausub Susannale: „Sellepärast, hoia, mis meil on, seda läheb Jehoovale tarvis.“

Ta oleks annud ka lapsele tilga vett, kui teda polks mitte takistunud hirm nälginud linna ees. Naise kaudu oleks teadnud varsti kogu linn, et Juuditiil on vett ja teda oleks tabanud sama saatus, mis paljugi teisi, nimelt - nälg. Kuid mis oleks saanud nii vähesest veest linnale!

S u v i õ h t u l .

Hämaridub, Taevas lõkendab ehapunas, päikesekumas. Pilved hõõguvad, kui oleksid kastet veresse. Vaikus. Käretu, salalik, pühalik... Ei hõljju tuuletiib, ei kõla lauluviis, ei mets koha, ei vulise oja. Valitseb vaid vaikus, õrn pühalik, salalik... Süda kui seisataks, aeg kui teelt kõrvale väärataks, loodus kui palvetaks....

Korraga: „Öö-pikk, öö-pikk! Too-piits, too-piits! Tsäh, tsäh! Plaks, plaks, plaks!“

Värin käib üle peegelpinnase järvevee... Südant kui haarab see laul. Hõljju kui unenägude vallas, kui muinasjuturiigis. On nii unistav, nii kurb, nii mahe, nii vaikne....

Hing eksib mälestusis, vanus armsais...

Arkan, On öö, öö täis võlubust, täis saladusi. Tumesinisena, peaaegu mustana kummitab taevas pää kohal. Kuu kerkib metsa tagant, valades oma sädelevat, mahedat valgust üle uinava looduse. Tähed vilguvad taevas, täis rõõmu ja rahu. Alt niidult ja heinamaalt tõuseb külm udu, üksikud lepapöösad paistavad tumedate, süngete kogudena.

„Hääk, rääk, rääk!“ kostab eemalt rukkiräägu häälitsemine. Tammilt allalangev vesi kohiseb nii monotoonselt, nii uinutavalt. Kuu peegeldub jõekese virvendavail voogudel, - vesi mustab kui põhjatu kuristik. Kaugel, kaugel vilgub üksik tuluke.

Liikmed tarduvad, hinge kinnipidades vaatlen looduse võlubat ilu. Kuu paistab, tähed säravad, vesi kohab, ööbik häälitseb, tuluke vilgub - ja siis ... siis ... siis ei mäleta enam midagi. Olen vist uinunud kastest märjal rohel, kesk lillede öösist aroomi, kesk taeva ja maa imesid....

Aino Hurt.

Selles punktis on siiski väga raske kaitsra Juuditiit. Kaitsjate väited muutuvad vaid sõnadeks. Juudit ei igatsenud Olovernese palge ette mitte Israeli, vaid iseenda ja oma himude pärast. Ta otsib igatsustis rahustajat, himude kodu. „Kuid kel on igayks, kes sööb, kui tema naaber nälgib, kel on igayks, kes veel eiab, kui seltsimees on võitlelus langenud, petis on iga naine, kes end ehib, kui võitlejad on alasti!”

Järgmine süüdistuspunkt on mehetapmine. Julm on Juudit, kui ta tapab mehe, kes teda armastab platooniliselt ja kes teda jumaldab. Kuigi Napoleoni oli sigimatu, põlnud ta ju selles süüdi. Pole keegi süüdi, kui talle looduse poolt on antud mingisugune defekt.

Juuditiit kaitsjad püüavad temast siiski aru saada. Juuditiit hing on tulvil täis kirge. Ta on muutunud nagu leegiks. See mees ei sobi talle, nagu ei synni ilal kokku tuli ja vesi. Juudit kaotab elumõtte ja ihkab surma. Ta neab tähti täevas, kui nad säravad öösi ja sajab väikset tuult oma hoonete katusel. Lõpuks kaotab ta aru, muutub meeletuks ja enesevalitsemisvõime. Oma mehe saadab ta surma täiesti alateadvuses. Kui ta lõppeks oma tegudes muutub teadlikuks, siis hiliib ta tormisel ööl Siimeoni kotta, et pihtida oma elu. Juudit nutab ja Siimeon peab teda vaigistama kui väikest last. Oma süü lunastamiseks tahab ta nõuda käsuseadust. Vana Siimeon aga takistab teda, sest hukkimine pole lepitus ega surm lunastus. Oma eluga peab ta lunastama süü, peab end lepitama jumalaga.

Juuditiit soaks tõesti kaitsra selles punktis, kui poleks muud pääseteed kui mehetapmine. Juudit ise lausub oma õnnetuse kohta:

„Tema kandis oma ihus minu ja iseenda õnnetust. Tema oli sigimatu, mitte mino.”

See defekt ei tohiks veel hävitada abielu-õnne. Abielu pole mitte seksuaalne, vaid hingeline. Kui Juudit oleks armastanud lapsi, oleks ta võinud võtta kasulapse. Kasulapsi võidakse armastada niisama, kui oma lihaseid lapsi, mõni kord isegi enam. See on vaid egoism raises, mis sunnib armastama ainult oma lapsi. Juudit ei armasta lapsi, temas ei karju emainstinkt, vaid kired ja himud. Ostas ytleb:

„Sinu lina põleb, sinu naisilu leegitseb Olovernese poole!”
Veel jääb vabaks üks tee, mis siis ka kõige õigem, nimelt lahutus. Mehetapmine sel puhul on aga täiesti lubamatu.

Viimane suurimaist süüdistusid on Olovernese tapmine. Süüdistajad mõistavad hukka Juuditi, kui ta tapab meeletus vihas oma magava armastatu. Jga tapmine on andetsamatu kuritöö, kui see pole syndinud enesekaitseks. Liitategi ei olevat tema armastus kuigi suur.

=====

N a p o l e o n II.

=====

I.
Kui ta (Napoleon) oli hästi nähdand oma troonide pärijat vanule rahvale samuti kui vanule kroonidelle, siis meelest ära, siim ainiti kinningas, nagu kotkas, kes saabund kõrge mäetipu otsa, hüüdis ta ypris rõõmsasti ja yleval ilmel:
„Tulevik! tulevik! tulevik on minu!”

II.
Ei tulevik pole kellegi!
Teie kõrgus, tulevik on Jumala!
Jgakord, kui tund lööb,
kõik siin maa pääl ytleb meile jumalaga:
Tulevik! tulevik! saladus!

Kõik maised asjad,
kuulsus, sõjaline õnn,
kuningate hiilgav kroon,
tulitivaline võit,
teostet auahnused
asetuvad meie pääle
ainult kui lind meie katustelle.
Ei, nii vägev kui ollaksegi, ei,
Kas naerdaks või nutetaks,
keegi ei pane sind kõnelema,
keegi ei või enne määrat
tundi avada su kyima häält,
oo tumm fantoom, oo meie vart, oo
meie kylaline,
alati kaskeerit viirastus kes sa
meie kannul läid
ja keda nimetetakse homseks.
Oh homme, see on tähtis asi!
Millest homme koosneb!

Selles punktis võib siiski aru saada Juuditist. Täiesti põhjendama-
tu on väide, et Juuditi armastus polnud suur.

„Mul on valus, mul on väga valus, see on minu armastus“ kaebab Juu-
dit. Kuid ainult suur ja sygav armastus võib olla valus. Mida rohkem
ta haarab inimese hinge ja vaimu, seda kibedam on tunne. Juuditi armas-
tusel pole piiri, see muutub jumaldamiseks. Armastuses leiab Juudit
oma jumala.

Kui siis tema jumaldet Olovernes teda hylgab, sytib Juuditis mee-
tu viha. Temas segunevad hyljatua naise habi, haavatud enesetunne ja
alandet auannus. Vana Siimeon ytleb armastuse kohta:

„Me ikka tapame neid, keda armastame, sest armastus toob viha ja suur
armastus toob tulise viha.“

Juudit surmab oma jumala, kuid see jumal ei sure, vaid saab surmas
veel elavamaks. Nyyd ikkab Juudit isegi surma, ta tahab järgneda oma
armastatule.

„Pean ma siis ise oma käed siduma ja ise enda kividega surnuks vis-
kama myyri taga!“ hyyab Juudit meelehätteil, siis kui elu on kaotanud
mõtte.

Juuditi vastu on tõstet määratud süüdistusi, mis teda pygavad tal-
lata põrmu, ent tal on ka omadusi, mis teevad teda suureks. Juuditiil
on ääretu suur julgus, mis puudub harilikult naistel. Ta on kyll julm
oma tegudes, kuid tal ei puudu ka julgus seda piktida avalikkuse ees.
Isegi surma ei kardata. Juudit on individualist. Ikka räägib ta ene-
sest. Tema õnn peab olema ka teiste õnn.

„Minu rõõm peab olema ka Israeli rõõm, minu õnn tema õnn“ lausub
Juudit.

Juuditiga ühenduses on ka teose probleem: kokkupõrge naise sisemina
ja välisilma vahel. Juudit on ise maailm oma kirgede, himude ja õnnega.

Inimene kyllub tänä põhjuse
homme Jumal lasseb valmida taga-
järjel...

Homme - see on väik purjesse,
homme - see on pilv tähe ette,
see on äraandja, kes ilmsiks tuleb,
see on raudoinas, kes pilvi lõhub,
see on päike, kes maavõõlt teistsale

siirdub
see on Pariis, kes järgneb Baby-
lonile,

homme, see on trooni kuusepuu,
täna - see on **ta, Samet!**

Homme - see on hobu, kes su all
maha langeb, vahust valge,
homme, oh pallutaja, see on Moskva,
mis syttib

õõsi nagu tõrvik,
See on Teie vana kaardivägi,
katter semal välja.

Homme - see on Waterloo! Homme-
see on Pyha Helena soar!

Homme - see on haud!
Teie võite linnadesse astuda
oma ratsu galopil,
lahendada kodusõda oma mõõga
teraga;

Te võite, co mu päalik tõkestada
kõrgi Temse,

teha ebakindla võidu soodsaks
oma sõjast **raali delli**.

rurustada kõik suiet värabad,
yletada kõik kuulsused,
anda päikeseks sõjavägedelle
oma kannuste tšhe!

Jumal peab aja endale ja
jätab Teile ruumi.

Te võite maa pääl saada kyllalt
maad, olla nii suur
kui surelik otsaesine võib olla
tähtede all.

Majestest, Te võite oma tuju
järele võtta Euroopa

Karl Suurelt, Muhamedilt
Aasia,

aga kunnagi ei võta Te Jgaveselt
hommist päeva.

=====

Victor Hugo kogust „Les chants
du crepuscule“ proosas tõlkinud
Joh. Aavik. Ette kantud prant-
suse õhtul T.T.G-s 3 nov. 1928.

=====

Ta võitleb oma õnne eest. Kuid nende kahe ilma vahel tekivad konfliktid, mis sisendavad määratud kannatusi. Jhanud liiga palju, kaotab Juudit kõik.

Selt seisukohalt vaadatuna tuleb Juudit meile palju ligemale. Meie leiame temas traagilise inimese ja aimame tema peetumuste mõõtmatus. Juudit poleks kindlasti olnud nii julm, kui poleks olnud kuristik nii sügav tema ja välisilma vahel.

Juudit jääb siiski meile kõigile, kes kaitsesime teda, õilsaks ja ruinsuguseks kujuks. Ta on deemonlik naise kujud, mis kujutab elu mystilisemat külge - õõd. Õõ on huvitavam päevast.

Juudit on uus kujud eesti kirjanduses, mida loonud kirjaniku geniaalne fantaasia. Ka maailmakirjanduses leidub sellaseid kujusid, mis vastavad umbes Juuditi psühholoogiale. Neist võiks mainida "Lady Macbethi" ja "Salomet." L. T.

=====

I-c klassi teohtu, mis oli 17. det. 1928. möödus üsna lõbusalt ning ei jätnud midagi soovida. Algas pidi olema pool seitse õhtul.

Kella 7-ks oli kogunud õpetajaid, aubööraid, ning õpilasi küllaldasel arvul. Mängiti ring ning seltskondlikke mängu kuni veerand 8-ni ning mindi siis lauda, mis oli kaetud lauluklassi.

Lauas oli ülev meeleolu. Direktor hr. Hoos pidas kõne, milles mainis, et I-c klassi olevat elevust ning rõõmu, millega suudab teha isegõ õpetajad rõõmsaks, mis olevat iseenesest väga raske. I-c klass olevat väga ruttu kodunenud uues koolis. Peale selle lauldi vaimustusega laule.

Oldi veel vähe aega lauas ning siis mindi saali, kus algasid ettekanded. Ettekannetes oli tantsud, klaveri soolod, ning lõppeks elavad pildid. Meeskava võeti väga soojalt vastu ning oldi sellega rahul.

Pärast pilistati koosviibijaid. Sellele järgnes tants, mängud ja mitmesugused lõbustused.

Heas meeleolus lahkusid kõik õhtust osavõtjad kella 11 paiku.

H. P.

=====

M u s t i a n e .

Kui ma mööda maailma rännates omal bankril esimest korda saabusin sellesse kohta, üks linn siin kihar omade vanade säädustega, myyridega, töökodadega, oma paleedega ja jumalatega. Ja kui ma uudishimulise reisijana kysisin, misajast saadik õitseb see tore linn, siis vastas üks mees, tõsine uhkus silmis: „See on mu kodulinn. Ta on siin alati olnud!”

Möödus viistuhat aastat

ja ma läksin jälle säält läbi.

Müürid, paleed, templid, jumalad - kõik olid kadunud. Ei midagi mitte midagi enam! Päike süttas rubiine tiheda muru niiskel ja rohelistil kõrtel, üksik üks vana karjane oma jämedais riideis väljal, syyes oma musta leiba. Ent ma tahtsin teada, millisest väga lyhikesest ajast saadik sel ysnä uuel aasal hoiti lambaid. Karjane vastas pilkaval ilmel: „Algmisest saadik.”

Möödus viis tuhat aastat

ja ma läksin jälle säält läbi.

Väli oli muutund tumedaks metsaks, lisaanid rippusid ammuli võlvkaidude all nagu lasu yksteise ymber keerdund madusid; ja nagu suured mastid sööstsid neist mustade lentede ookeanist ylespoole hiiglaspuude tyved. Ja ma yttlesin kytile, kes uppus neis rohelisis voogudes: „Misajast saadik nähakse metsa ses paigas?” „Need tammed,” yttles ta, „On vanemad kui maailm.”

Möödus viis tuhat aastat

ja ma läksin jälle säält läbi.

Meri, määratu meri oli oma sinise linnikuga mainud lisaanid ja metsad. Yks kalurilootsik, ysnä väike ja yksildane, öötsutas õhtutuule käes oma taaklust. Ja ma yttlesin kalurille: „Kas sa vahest tead, misajast saadik meri on niiviisi maa ära sõõnd?” „Sa paljand,” yttles ta.

Ché õhtu.

Kõige päält -- see põinud mingisugune õhtu sõna tõsisel mõttes, vaid ainult paar päälelõunast tundi, kuid -- millegi poolest nimetatatakse teda nii (Seda vist ta mõju järelle). Hüva, nimetame siis ka!
 Ohtu oli õigusloolest mõeldud esperanto^{ku} ülemaailmlise keele propageerimiseks, ning oli valitud selleks ka huvitav aine -- Ungari ja ta ilus päälil Budapest. Ungari on iseenesest meile küll õige kaugel, kuigi arm mas maa. Mõtelda, asub ta ju sinise Doonau kaldal (kurjad keeled kinnitavad, Doonau polevat kaugelki sinine, vaid -- pruun), ning meie ei tea temast midagi rohkem kui seda, mis seisab maadeteaduse õpperaamatuis ja seda pole eriti palju! Haarasime nii siis soodsast juhusest kinni ja läksime sinna õhtule, et kuulaksime esperantot ja et avaneks juhuse näha päris nehtsat ungarlast?

Jlmuski "akadeemilise veerandiga" prof. Ché. Väikse-võitu, elav mees, pigimustade juustega, temaga ühes keegi pikk ja blond noorhärna, kes pidi tõlkima kõne eesti keele. Alguses rääkis hra Ché esperantost ning tema tähtsusest, jutustas ka mitmesuguseid juhtumeid oma elust. Liigitav oli ta jutustus inest neegrist, kellega ta olnud (võib olla, ~~et ka~~ on) kirjavahetuses -- muidugi esperantos. Kord saatnud ta selle väiksele pojale värvi ning saanud siis vastu oma pildi, nagu teda kujutlenud väike neeger -- kuid pildil olnud (võib olla, et ka on) neeger. Tema sellekohasele küsimusele saanud ta vastuseks, et väikese mehe arvates on ainult kurat valge, kuna kõik hädad ja sõbralikud inimesed on mustad, ühtlasi muidugi ka neegrid. Õelmainit juhtumid tõi ta muidugi selleks, et kriipsutada alla esperanto kui rahvusvahelise keele tähtsust, mille abil on võimalik pidada läbivad kõigil maailma-rahvaste vahel, isegi neegrite ja jaapanlaste vahel. Rääkis veel teisegi juhtumi neegrist. Nimelt istunud kord Praagas kusagil baaris kuue rahvuse esindajad koos ning ajanud juttu. Järgimööda kukkunud igaühe kilaasi kärbes. Huvitav olnud, kuid reageerinud igaüks sellele. Hispaanlane tõusnud lihtsalt üles ja läinud minema, prantslane tõstnud hirmust lärmi, inglase tellinud uue õlle, kuid neeger sõõnud kärbse ära.

Siis lisas ta: "Sest sellest ajast saadik, kui meri on meri, on ta siin."

Möödus viis tuhat aastat
 ja ma läksin jälle säält läbi.

Hõbetutulistele lainete asemel rullusid otsatuseni kuldharjalised vood. Kõrbi ei yhtki puud kerkinud silmapiiril. Liiva siin, liiva säält, liiva igal pool! Ja kui ma selle uue lavastuse üle kysitelin kaupmeest, kes laadis põlvilt kaameleid, ütles ta: "Sest päevast saadik, mil ole mine oma aluse sai, tuntakse kõrbe -- igavest nagu meiega."

Möödus viis tuhat aastat
 ja ma läksin jälle säält läbi.

Ja vaata, uuesti kergib säält üks linn oma säaduste, myyride, paleede ja oma jumalotega ja oma kihava rahvaga nagu vest, mis keeb. Siis ylesin valjusti sellele uhkete-karjale: "Kus on siis rohelisted vood, kuldvood, sinised vood ja muinasaegne linn?" Ja üks hüüdis: "Meie linn on, oli ja saab olema ses paigas!" Ja ma pahvatasin naerma aarialase nina etis.

Möödub, mis on möödumil.
 ja ma lähen jälle säält läbi.

Jean Richerlin'i järelle tõlkinud proosas Joh. Kivi. Ette kantud prantsuse õhtul T.T.G-s 5 nov. 1928.

Inimene on kole! Et kokku seada veidrate galleriid, mis paneks surnugi naerma, tarvitseb vaid võtta kymme esimest vastutulist, seada nad ritto ja pildistada.
 Guy de Maupassant.

Hra Ché laskis käia ringi kimbu kaarte, mis olid saabunud kõigilt maailma-kaartelt; sääl oli neid Brasiiliast, Hiinast, Aafrikast, Siberist, Kanadast j.n.e., - huvitavalt kirju kogu, mille vastu isegi tundis huvi õpetaja hra D. Koppel.

Prof. Ché käskis meidki ära õppida esperantot, et saaks ometi vähemalt kirju vahetada ungari õpilastega. Muidugi lisas prof. Ché kavalt noerdes juure, et oleks veel kirjavahetus huvitavam, kui meie ära õpiksime ungari keele, kuid meie leidsime, et oleks veel huvitavam, kui nemad õpiksid ära eesti keele. „Tark vastus, aga raske täita,“ arvas seepäüle prof. Ché.

Siis kõneles Ungarist ning näitas pilte Budapestist, mis iseenesest oli õige huvitav, kuid palju targemaks see meid ei teinud. Meile näidati rida udupilte, losse, torne, kirikuid, kuurorte, sildu ning ihti ungari netu pilti rahvariides, et näeksime, „et mitte ainult eesti neid pole ilusad,“ mis aga unustid sama ruttu, kui neid näidatigi.

Kuis see kõik oli kõrvaline asi - kõik need uhked sillad, lossid ja trepid; pääasi oli see, et see kõne äratas meis ägeda vennastunde ungari vennasrahva vastu. Päris ime oli vaadata, kuis sattusid vaimustusesse meie helepäised ja rahulikud õpilased ja plaksutasid, ja plaksutasid...

Tõepoolest, osav oli see ungari professor. Oskas otse sihtida otse meie jahedatesse südamesse!

Tuju tõusis oma haripunkti, kui ta meile andis edasi ungari õpilaste terviseid - „magusad tervised“, mis osutusid ka tõesti magusaks, nimelt andis ta meile šokolaadi. Arvasime et need „magusad tervised“ tulevad otseteed Budapestist, kuid tuli välja, et Tallinnast, mis oli kurvaks pettumuseks kesk seda vaimustuse taevast. J. Post.

=====

T.F.G. Õpilasperel on veel müügil üksikuid numbreid
läänud ö. a. ilmunud ajakirjast

A G U
Hind 25 senti. Müügil T.F.G kooperatiivis.

=====

=====

Sõit V a r r a m ä e l e.

=====

Igatsusega oodati seda sisurikast, veetlevat päeva, mil saaks sõita luulelisesse loodusesse ja saladärasse metsadesse. Viimaks määrati päev kindlaks ja see pidi olema neljapäev 21. september.

Kuid saatus oli otsustanud teisiti. Ta panä oma karmi, ruske käe me rõõmudele, surus maha me lapselikud, õndsad tunded ning riisus halastamatult seks päevaks me vabaduse.

Juba päev enne neljapäeva sadas vihma. Taevast näis nagu määratu terashall, mässav veekogu, kus veepiltsid tantsisid omi tantse ja eksikombel, tahmatult maa päüle veeresid me lootust hävitama.

Ünine ning vihmane neljapäevane ilm mõjus me hingesse nukrustavalt kui lein. Me igatsused olid purustatud, mustav vari oli laskunud hingesse ning tuju oli täielikult langenud.

Viimaks lubati veelgi lohutust südame nukrusesse. Määrati sõiduks järgmine päev, ainult sel tingimusel, kui ei saja vihma ega näe ühtki pilve taevafoonil.

Vihmased ilmad olid küll meid tüüdanud, siiski oli veel väikene kibemekene usku järele jäänud, et järgmine päev saab ilus. See lootus ei petnud meid seekord, oli ju küllalt piinunud ja me tundeid maha surunud.

Järgmisel hommikul tõusis päike luuleliseselt taevaservalt ja äratas pehme naeratusega saladuses uinava maa ning oli kui käskjalg, kes kuulutas ette eeloleva päeva jumaliku iludust. Taevast oli kristall-selge, ei liikunud ühtki pilgeriba, haruldaselt võib sügisilm nii luulelik ilus ja vaikne olla. Ohk oli nagu seisma jäänud, ainult inimesed rattasid, nende nägudes oli rõõmus naeratus, südames olid mõnused tunded lõkkele lõõnud; nad keerlesid edasi-tagasi nagu nõiakatlas; ning läbi selle müstilise tuulekeeru rattasime vallatu meeoleoluga kooli, sest teadsime, et täna on vabadus meil käes, täna võime luusida metsades ja

Tartu tehnikagimnaasiumi aastapäidu 24. okt. 1928.

„Vanemuises“

En alanud teatri hooaeg, on alanud ka koolide aastapäidude ja muude selliste pidude hooaeg, Esimeseks laiaulatuslikumaks peaks kujunes tehnikagimnaasiumi XV aastapäidu „Vanemuises“ 24. okt. kell 8 õhtul.

Vist hulgal ajal pole näinud „Vanemuine“ oma avarais ruumes nii rohket publikumi-hulka. Ja selle üle oli tal rõõm, ta aina säras...

Eeskava algas paariminutilise viivitusega. Ob ka arusaadav, milline ärevus valitses külisside ja vahevaiba taga. Sääli tehti veel viimseid korraldusi ja näpunäiteid. Eeskavas oli ainuüksi Fr. Schilleri „Kella-laul“ - muusika A. Romberg'ilt koorile, soolodele ja orkestrile; juhatas õpet. P. Konsap. Ainukene ettekanne, sellest on kanju! Tundus, kui oleksid viibinud kontsert-ballil, mitte aga kooli aastapäöl. Liiga ühekiilgne. Usun, et nii paljudki pidulistest oleksid meelsomini näinud vahelduvamat eeskava.

Tõsi on, et Fr. Schiller'i kuuluis „Kella-laul“ jättis meeliligitava mulje. Ja kui vahevaip langes viimne kord käteplagina saatel, publik lahkus saalist, siis veel helisesid sõnad mu kõrvus:

ihõõmu tema tähendagu
rahu meile kuulutagu!

Väikse vaheaja järele algas tants. Hututati saali ja peagi keerlesid paarid valsihelide saatel libedal tantsupõrandal. On tavaline pahe tantsu ajal, et tullakse saali ja jäädakse sinna seisma. Lausub vanasõna: kus on sinna tuleb juure; nii ka siin. Peatselt kogub terve hulk selliseid „muusika kuulajaid“ või kriitiseerijaid, kes võtavad kuni 2/3 saalist oma alla. Tänu taevale! „Vanemuise“ saalis jätkus ruumi veel ka tantsijatele. Muide, tantsiti korralikult, polnud näha „silmale valusaid“ poose.

Oldi küll täpsis alguses, milleks siiski hiline lõpp? Miks kestis pidu kauem, kui see oli lubatud? Süüdi on selles tantsukorraldajad.

Peo üldine mulje on rahuldav. Puudus muudu enamail korral kooli pidudel tavaline nähe: paratamatu hiilinemine, ilmatu pikad vaheajad ja pisut saamatu korraldus.

E. K.

vabas looduses, seljataha jättes ahelad, mis köidavad meid terveks talveks.

Hommikul tulime ainult selleks kooli, et mõningaid juhatusi hra direktorilt saada.

Läbilõikav kellahelin kutsus õpilasi klassi, ainult meie, II klassid, jäime saali. Härra direktor astus kindlate sammudega, muigav naeratus näol, pulti. Me silmad kiindusid ta näole. Jga sõna, mis voolas välja ta suust, tungis me hingesse nagu röömuhüüd.

Kui tarvilikud õperused olid antud, valgusime laiali, et õigeks ajaks s.o. kella veerand 10, vaksali jõuda.

Määratud ajaks oli vaksali kogunud suur hulk õpilasi, igal ühel oma „moonatagavara“ kompsukesega käes. Meiega ühes pidid õpetajatest sõitma pr. E. Snamensky, pr. A. Rosenberg, härra A. Kruus ja härra J. Pütsepp. Härra H. Kenkmann oli ka vaksalis. Kuuldes, et me Vapramäele sõidame, lubas meiega kaasa sõita.

Õpilased liikusid edasi-tagasi, oodates õpetajaid ja rongi. Viimaks ilmusid õpetajad, kuid rongi ilmuniseni oli veel aega, ja need viimased minutid venisid väga pikaks. Rong nagu kiuste ei tulnud, tahtes proovida me kannatust.

Mühisev miira kostis peagi meie kõrvu. „Rong tuleb!“ kõlas hüüd õpilaste seas, ja vaevalt kui reisisjad maha said tulla, olime tormanud juba vagunitesse. Härra Pütsepp pani gramofoni hüürgama, ja peagi kõlasid ka laste lauluhääled.

Sõitnud Nõo jaamani, läks härra Kruus maha, lubades õhtu poole Vapramäele tulla. Nõo jaamast edasi sõites kerkisid silme ette maastikud -

T. T. G. IX. a a s t a p ä e v.

Nooremate klasside piduõhtu.

Koolitöö ei too õpilastele kaasa mitte ainult tööd, vaid ka pidulikuid päevi, muuseas ka kõige pidulikuma päeva - kooli aastapäeva. Nii ka tänanu. Saabus lõppeks see kaua oodatud ja igatsatud päev. Kui palju askeldusi, õienauti, ruttomisi! Tundub aga, nagu poleks pidu (vähemalt küll esimene pidu) väärtinud neid toiminguid. Olat loid ja ükskõikne...

Nagu teada, pühitsetakse meie aastapäeva ruumide väiksuse tõttu kahe peoõhtuga. Esimesest õhtust võtavad osa nooremad klassid, teisest vanemad. Nii ka tänanu. Teisipäeval 15. novembril kell 7 õhtul algas nooremate klasside pidu. Algas oli küll määratud täpselt kella 7-ks, võis aga alata tunduvas viivitusega. Publik kogunes pikkamisi. Ettekannete alates valitses soalis hõredus, rahvast oli vähevõitu ning nendeski kokkutulemisel olid tunduvas ülekaalus oma kooli õpilased. Muide, peo ütlema, oli kord enam-vähem hääd. Oldi viisakalt ning vaikset, valitses isegi kõrgis mingi loidus, ükskõiksus ning roidumus. Oli imelik ning näis pitsut naljakanagi. Vähe pidulisi ja needki nii vaiksed ning tõsised, et tundus, kui polekski peol. Jsegi tantsu ajal, mil harilikult on ruumist puudus, oli nüüd ruumi küllalt. Mitmekesiselt kaunistatud jalutusruumides võis lähedalt liikuda. Polnud kusagil tungi, nagu seda varemail aastail. Et tea millega põhjendada seda imelikku esimese peo meeleolu kuna ei puudunud ju midagi, ning kõik oli nii, kuidas varemgi olnud. Võib olla, et oli nii mõnigi asi ehk huvitavam, mitmekesistem (näit.: näidend, dekoratsioonid). Mi või aga eelpool öeldust arvata mõlemi peo kohta, kuna vanemate klasside pidu tundubalt erines nooremate omast. Loodame, et nooremadki järgnevaid aastapidusi väärikalt pühitsevad ning kaob tänanune loidus ning igarvaikne meeleolu.

A k t u s. 4r. novembri hommikul kell 11 koguti IX aastapäeva aktusele pidulikult dekoreeritud saali. Oli hall sügishommik. Jstusid vaik-

kirjud ja lainjad kui voltides hooletult põrandale heidetud hiiglavatbad.

Kolmbeerrandtunnilise sõidu järele jõudsimel Elva. Ettevaatlikult astusime platvormilt maha ning liikusime rühmade kaupa läbi Elva alevi. Me eessihiks oli esiteks minna Elva järve juurde. Läbi laste rõõmu hiiete kuulda metsa salapärase kohin. Ses kohinas oli midagi ähvardavat, hirmsat, kuid siiki ilusat. Oli kui muusika, ilma juhita, omapärane ja meelitatav, kuid siiski nii õrn, loomulik, mida ainult looduse jõud võivad juhtida.

Jõudnud Elva järveni, kogusime iga klass oma klassi juhataja juurde. Osa õpilasi hakkas palli mängima, mõned tegid jalad lahti ja sulistasid vees.

Järve ümbrus oli väga tore, igast küljest piiratud metsaga. Kui ilusalt paistsid pulte ladvad virvendaval veepinnal! Järve hämar peegel oli täis salapärast juttu, lohutust, igavest rahu. Kesk seda toredust, kus ümbrus nagu oli tardunud vaikuses, kõlasid laste heledad naerukajad.

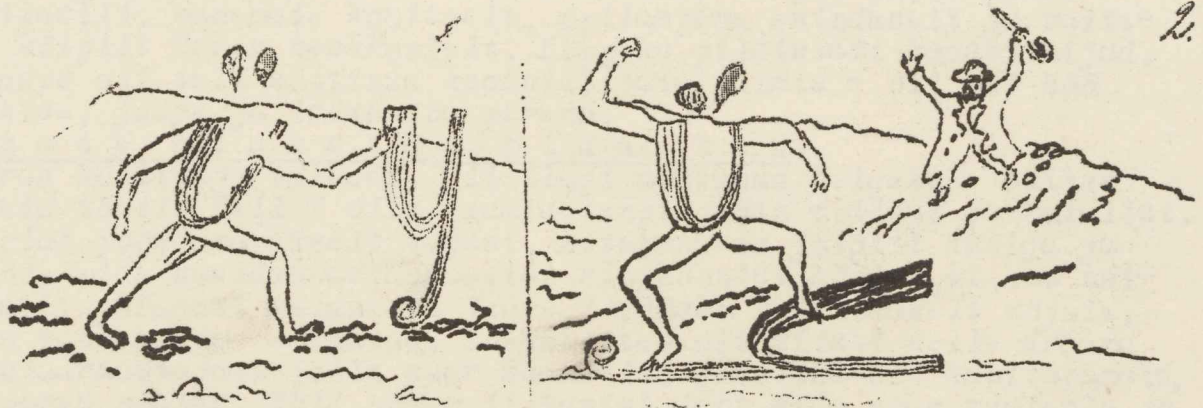
Siit edasi liikusime Elva koolimaja poole, et sääl lõunatada. Pääle kenakinnituse otsustasime minna määratud eesmärgile, nimelt Vapromäele.

Teel Vapromäele panime tähele väga mõjurikkaid maastikke. Mõlemil pool teed osalt künnikaid ja orge, osalt metsa. Värvu ja vorme oli äärmiselt palju.

Mitmekordse puhkamise järele jõudsimegi eesmärgile. Nüüd tuli aga suur töö teha, nimelt ronida mäetippu. Vägev ja mõjurikas oli mäetipp alt vaadatuna, kuid ülesronimine ei olnud sugugi nii lõbus. Okstest ja pöösastest kinni hoides jõudsimel vasardavate südametega ja pingutustest vabisevate sääremarjadega mäe tipule, kuuskede vahele, puhkasime pisut, ahmisisime värsket tuult mis oli täis kuuseokste ja valgu lõhna ning tormasime kärsitult metsast lagendikule, möödudes põlisest pärnast.

L i s a T. T. G. Nr. 2. juure.

Age võitlus kirjotähte ü ja y vahel elu ja surma peale.

Aa, sõna rääk, hakkad mul tütar-
lapsi anese järele meelitama:
na sulle näitan, kus piirid kos-
pavad, sa võõromaa hulkur!

Appt, appt, keeleuendajad!
dinge ääklab kurtvaime seet
välja! V. lomp.

P i n g - p o n g i

lauas on võimalik mängida esmaspäeviti, kolmapäeviti, nelja-
päeviti ja laupäeviti Spordiringi liikmetel liikmekaartil ette-
näitamisel

K e e l i a - 4 - 6 - 1 - 1

T. T. G. Spordiringi juhatus.

A j a l o o r a a m a t u k o g u

on avatud noorematele klassidele (I ja II) neljapäeviti ;
vanematele klassidele (III, IV, ja V) teisipäeviti pärast

5 tundi.

Neljapäeva hommikul 13. detsembril 1929 a. kell 8

T. T. G. Enesekasvatuse-
ringi
korraldusel:

1. Mälestuskõne Tõdikowski 55 a. surmapäeva puhul.
Kõneleb IV-b kl. õpil. L. K ä k i.

2. Attekanded klaveril:

a) Sügisklaul - I-a kl. õpil. H. J e g o r o v.

b) Kuldnoka laul - IV-c kl. õpil. S. Kont ja L. Keder.

T. T. G. Enesekasv.-ringi juhatus.

seina, peaaegu tõsisena õpilased, õpetajad, vilistlased, lastevanemad. Korraaht kelidelt avati pidulik toiming. Lühikeses avakõnes manas direktor esile mälestusi Vabariigi algpäevilt, saksa okupatsioonist, enamlaste terrorist... Me ei vihkaks sakslasi ega venelasi - vihkame vaerlasi, orjastajaid. Me palume ajalt, Kronoselt, et ta meilt minetaks loiduse, üksik kõiksuse ja enesetunde - puuduse... Siis esines kõnega õpetaja O. Urgart teemile „õpilased ja kirjandus“ ning direktor andis lühikese ülevaate möödunud aastast. Huvitavaid vahepalu pakkus õpilaskoor. Eriti mõjukas oli Tüürpu „Priiuse hommikul“. Tervitust koolile ta peo päeva puhul toodi vilistlasilt, vanemate komiteelt, õpilaspere esinduselt ja valituselt ning kõigilt Tartu keskkoolilt. Lõppeks pildistati koosviibijad. Aktuse möödudes oli tuli süttinud koosviibijate silmis - oli nii hääd tunda end ühise, julge ja iseteadva perena.

V a n e m a t e k l a s s i d e p i d u ö h t u.

Õhtul säras koolimaja tuledes, oli tingimust muutunud selgeks - välkus ülal üksikuid tähti. Kell 7 olid ruumid tungil täis õpilasi ja külalisi. Nii mõnigi pidi pöörduma ükselt tagasi. Ettekandeid jälgiti huviga ja vaikselt. Enne pidu kuuludus asjaomasteist ringkonnist häält, et kas näidend, B. Shostakovi „Tagasi Metuusala juure“, pääseb küllalaidaselt möjule. Eriti leidis poolhoidu 4 vaatus. Kokkuvõttes oli siiski selle draama ettekanne asjaarmastajate poolt suur saavutus. Plastika oli huvitavamaid, mis kunagi varem nähtud. Küll vähem liikumist, ent seda enam meeleolu ja ilmet - isegi miimikas. Iruumide dekoratsioon oli sümpaatne ja esmakordne - alates mustade siluettidega alumise korra seintel ja lõppeks rohelistmüstilise jalutusruumiga ülal. Meeleolu oli kõigil ja kõikjal sädelev. Naer, särasilmad, muusika, tants, lilled. Tantsijaid polnudki väga palju - jätkus ruumi! Oli palav ja umbnegi tantsuruumis - rühiti otsalt aina hõlgi. Polnud aga kusagil väsimust ega loidust. Peo lähenedes lõpule töusis meeleolu haripunkti. Ikka palavlikumalt kõlas muusika, ikka agaramalt tantsiti. Kõigil oli tunne, et on hääd ja lõbus, et pole mingisugust ebakõla kusagil. Mõni minut pääl keskööd lõppes pidu. Vaikis muusika ja valgus aeglaselt lalali rõõmus rahvapere. Ja ikka veel sirasid kõrguses tähed - kogu öö... Rahulikult mindi koju - oli ju tulemas jälle tööpäev. Ent peo muljeid saab arutella nädalateks nii õpilastil kui külalistil. Si unune nii kergelt helge silmpilk koolielus - aastapäev!

V.T. ja E.P.

=====
Metsaga piiratud lagedal künkjal löime jälle oma laagri üles. Siin olime juba roidunud, ei jooksnud enam nii palju, vaid mängisime ja naerisime paigal olles.

Nii möodus päev, ja meie ei pannud täheleegi, et õhtu hakkas liginema. Viimaks öeldi, et peame jaama poole minema. Pakkisime asjad kokku ja hakkasime lauldes edasi kõmpima.

Oli videnik, kui saabus rong. Vagunis koostasime väikese hulgakese, seisime akna juures ja lausisime jumalagajätuks laule.

Oli kounis pime kui jõudsime Tartu. A. Lumi.

T.T.G. teised klassid.

Teiste klasside õpilased on jõudnud juba küllalaidaselt süveneda oma kooliellu. Nad ilmutavad aktiivset ja kohusetundelikku töötahet ja neid võib praegu õigusega nimetada tulevasteks kooli „alustagedeks“. Niiidki on rida õpilasi teistest klassidest tähtsatil ja vastutusrikkatil kohil õpilaspere omavalitsuses, täites oma kohustusi innukalt ja hästi. Loodan, et see ka nii edasi kestab ja meie õigustatud oleme ütlima: „Las kasvame me, tõusev sugu!“

Mingeist osavõtmine on elav, mida näitavad ka ülevaate arvud. Leidub isegi õpilasi, kes liikmed on igas T.T.G. ringis.

M ö t t e i d.

Õnn on habras nagu kastetilk: niipea kui naeratab - sureb. Aga mure on tugev ja eluline. Las' murelik armastus tähtsaks.
 Kirg on ilus ja puhas; puhas nagu lillia, mis tähtsaks mudasest pinnast.
 On parem naerda maailma üle, kui et üle ujutada teda pisaratega.
 Naene tunneb mehe nõrkust küllalt hästi: ta on aga liiga saamatu selleks, et arusaada ta tegevusest. R. Tagore.
 Naie on kandlemängija, mees - kannel, mis hundab tujukas tuules. A. H. Tammsaare.
 Naised on hispaania majade sarnased, kus palju uksti ja vähe aknaid. Nende südamesse on kerge minna, aga raske seal lugeda. J. P. Richter.

II-a klass.

Õpilasi klassis on 42, neist linnast 40, maalt 2; seega on ta linna õpilaste klass. Õpilasi on tulnud: linna I algkoolist - 14, V algk. - 7, VI algk. - 8, IX algk. - 6, X algk. - 5, seminari harjutuskoolist - 5, E. N. K. S. tütarl. güm. - 2, hestü algk. - 2. Teist aastat klassis olijaid pole.

Klassivanem: Niina Katasep; klassikirjatoimetaja: Melita Rikken; klassilaeur: Lydia Lesta.

Õpilaspere esinduses on: Terna Linde, Niina Katasep, viimane T. T. G. Õpilaspere kirjandus-kultuuri juht.

Kirjandusringist osavõtjaid 41 õpilast; kunstiringist - 25; spordiringist - 14; reaalteaduste-ringist - 3; enesekasvatuse-ringist - 4; Õpilaspere valimistel käis 87%.

II-b klass.

Õpilasi klassis on 40, neist 22 linnast, maalt - 18; seega segaklass maa- ja linnaõpilasist. Õpilasi on tulnud: linna I algkoolist - 6, V algk. - 6, VI algk. - 5, IX algk. - 5, E. N. K. S. tütarl. güm. - 3 õp.; maaalgk. - 15. Teist aastat on klassis 5 õpilast. Klassivanem: Almetha Lumi; klassikirjatoimetaja: Antonie Martinson; klassilaeur: Amanda Sibold. Õpilaspere esinduses on Almetha Lumi. Kirjandusringist osavõtjaid on 19 õpil.; kunstiringist - 18; spordiringist - 15; enesekasvatuse-ringist - 4. Õpilaspere valimistel käis 87,2%.

II-c klass.

Õpilasi on klassis 59, neist 25 linnast, maalt 26, seega rohkem linnaõpilaste klass. Õpilasi on tulnud: linna I algk. - 5, V algk. - 2, VI algk. - 5, Võru V algk. - 2, maa algkoolidest - 26.

Klassivanem: Emilie Hanson; Klassikirjatoimetaja: Gertruda Plaks; klassilaeur: Virve Möru; Õpilaspere esinduses on: Hilja Juudas, Hilja Juuno. Kirjandusringist osavõtjaid on: 12 õpil.; kunstiringist - 15; spordiringist - 10; reaalteaduste-ringist - 4 õpilast.

Õpilaspere valimistel käis 82%. T. I.

K o o s t ö ö l i s i d.

- V. P. Ilmub järgmises nreis. Tänamel
- H. B. Avaldame tänumeelles järgmises nreis.
- V. L. Tuleb kaalumisele väne hiljem.
- A. H. Olejäänud osa avaldamiseks nõrgavõitu.
- H. O. Ootame tüsedamat; saadud artikkel vähe mannetu.
- L. Põhjalikumal kaalumisel jääb siiski avaldamata. Artiklil on loogilist ebamäärasust, ebaõnnestunud paradokse ja sisulisi vastuoksusi.
- E. T. Ilmub järgmises nreis.

Toimetuse ootab seekord kaastööd aktuaalsete rüevaküsimuste üle, jooks-
 vaid teateid, kirjanduslikke katseid ja kunstilisi illustreerimisi. Jõu-
 lu vahetajal ilmuv nri jaoks võetakse vastu kaastööd kuni koolitaja
 lõpuni. Peatoimetaja.